

דפים ל – לא

- גה. א. מנין שהשחיטה במשיכה ולא בהתזה?
 ב. האם שחיטת עוף על ידי יריית חץ כשרה?
 ג. היה שוחט במשיכה והתז את הראש בבת אחת – מה דין השחיטה? ומה הדין באופן זה כששחט שני ראשים כאחד והתזום?
 ד. האם יש שיעור מסוים לאורך הסכין, ומה דין שחיטה באיזמל ובמחט?
 א. אמר שמואל: חץ שוחט לשונם – כחץ, ההולך ונמשך. תנדר"י: ושחט – ומשך, וכן הוא אומר זהב שוחט, (שהוא רך ומושכים אותו כעין חוטים. רש"י). ואומר: חץ שחוט.
 ב. אמרו שרבה היה בודק החצים מפגימות לר' יונה בר תחליפא, ושחט בה – באופן שניכר הדבר שהחץ לא עשה חלדה, שפרם (כרת) את הנוצות.
 ג. היה שוחט, והתז את הראש בבת אחת (וי"א: הוא הדין להתזו הסימנים לבדם) – אם הוליך את הסכין ולא הביא או שהביא ולא הוליך, אין השחיטה כשרה אלא אם יש בסכין כשיעור מלא צואר ועוד חוץ לצואר כמלא צואר.
 (נראה, שאין צריך להוליך את כל אותו השיעור, כי פעמים שהסכין חדה ושוחט הרוב בלא הולכת כמלא צואר, אלא שהוצרך שיעור זה כדי לשחוט בריות. עפ"י תוס', רא"ש). אבל הוליך והביא, אפילו סכין קצרה מאד – כשרה.
 בשוחט שני ראשים, השיעור הוא מלא צואר חוץ לשני צוארים. (ואם היה בסכין כמלא צואר וחוצה לו כמלא צואר – נחלקו הראשונים אם שתי השחיטות פסולות, או שמא הבהמה הראשונה שנשחטה כשרה. ובשו"ע (כד, ג) כתב לחוש לשיטה המחמירה).
 לענין חיתוך מפרקת והתזת הראש לאחר שחיטת הסימנים – ע' יו"ד סו, ג; שו"ת אחיעזר ח"ג ל וח"ד יח-כ.
- ד. אין שיעור לאורך הסכין. (מלבד כשהוליך ולא הביא, והתז – כנ"ל). ואפילו שוחט באיזמל (= תער דק וקטן מאד. רש"י) – כשרה, ולבד שאין לו קרניים. (שמא יחליד הסימנים או ינקבם).
 שחט במחט – פסולה, שכשמוליך ומביא הוא נוקב וקורע ולא חותך. ובמחט הרצענים (= מרצע שפיותיו חדודים, וחותרים בו חוטי התפר. רש"י) – ניסו להוכיח ממשנתנו שכשרה, ודחו ההוכחה. (וכיון שלא נפשט הדבר, כתבו הראשונים להחמיר. ועוד כתבו שבסכין קטנה יותר מדאי יש להחמיר שלא לשחוט. והמרדכי כתב שלכתחילה יהא כאורך שני צוארים, ויש משערים ב"ד אצבעות. ע' בפוסקים יו"ד כד; ה.
 כמה ראשונים כתבו שלא הכשירה משנתנו איזמל אלא בעוף שצוארו דק, אבל בהמה צריכה סכין מלא צואר וחוצה לו כמלא צואר. ויש חולקים).

דף לא

- נו. א. מהם חילוקי הדינים והשיטות אודות כוונה בשחיטה וכוונה בטבילה?
 ב. האם כשר לטבול בגל שנתלש?

א. בשחיטה – נפלה סכין ושחטה – פסולה (וזבחת ואכלת).

הפילה האדם ללא כוונת שחיטה, או שזרק סכין כדי לנועצה בכותל, והלכה ושחטה – ר' נתן מכשיר וחכמים פוסלים. ופסק רבא הלכה כר' נתן. (וכן משמע מדיוק סתם משנתנו. ואמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה).

והוא הדין כשהיתה כוונה לחיתוך הראש אך לא לחתיכת סימנים (עפ"י תוס'), ושחט הסימנים כדין – מחלוקת ר' נתן וחכמים. ואפילו השוחט אינו בר-דעת כלל, כגון חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואים אותם. (ואם גדול עומד על גבי הקטן ומלמדו לעשות לשמה – כתבו התוס' (יב:) שאין בזה חסרון כוונה. וע"ע ברמב"ן כאן).

אבל אם היתה כוונה לחתיכת סימנים (תוס'), אך לא להתר הבשר בשחיטה זו – כשר אף לחכמים, מלבד בקדשים שגילתה תורה שהמתעסק בקדשים – פסול.

בטבילה – טבילה למעשר ולתרומה צריכה כוונה. ואפילו כיוון להטרה לחולין ולא כיוון למעשר – אסור במעשר. הן בטבילת כל הגוף הן בנטילת ידיים. (דעת הרשב"א (בת"ה ו, ד ובשו"ת ח"א תקי) שזה דוקא לענין מגע חולין, בשנעשו על טהרת התרומה, שיש בהם שלישי לטומאה. אבל נטילת ידיים לאכילה – צריך כוונה. והרא"ה חולק. וע' חו"א כה, ג).

טבילה לחולין, ובכלל זה טבילת נדה לביתה – לרבי יונתן בן יוסף: צריכה כוונה (וכבס שנית – הוקשה תכבוסת שניה לראשונה). וכן דעת ר' יוחנן. אבל רב יהודה בשם רב אמר שאין צריך כוונה בטבילת חולין. (ולענין טבילת ידיים – נראה מסתם משנה במכשירין שאין צריך כוונה לכו"ע, שטבילה זו קלה יותר מטבילת כל הגוף. עפ"י תוס'. וכמו כן נקט באגרות משה (אה"ע ח"ד יד) שלענין דינים דרבנן, מודה ר' יוחנן שאין צריך כוונה).

טבילה שאינה לדעת הטובל עצמו, אם הטבילו אדם אחר לדעת – הרי זו כוונה המועילה אף לתרומה, בין שהטובל בר-דעת (וכגון שדחפו למים לשם טבילה, וכדו'), בין שאינו בר-דעת. (ולענין כוונת נוטל וניטל בנטילת ידיים – ע' שו"ת הרשב"א ח"א תקי; בדיק הבית הל' נט"י ד ד"ה תנן; חו"א או"ח כג, ז).

רב פפא השוה (אליבא דרב) דין כוונה בשחיטה לכוונה בטבילה, ולכן לר' נתן שאינו מצריך כלל כוונה בשחיטת חולין, הוא הדין בטבילה, כגון שנפל מן הגשר לנהר – נטהר. ולחכמים המצריכים כוונת חיתוך, אף כאן צריך כוונה כלשהי, שירד לשם כדי להקר ונפל כולו למים. אבל לר' יוחנן אין הדברים תלויים זה בזה, ולשיטתו אעפ"י שהלכה כר' נתן ששחיטה אינה צריכה כוונה, טבילה צריכה כוונה. (משום דרשת המקראות שבכל דין, וכנ"ל. ואפילו ירדה להקר – אין מועלת טבילתה. כ"מ בהג"א וברמ"א. וכתבו שם להלכה להחמיר ולחוש לדעת ר' יוחנן, (והובא גם בתרומת הדשן – רנז. וכן צידדו הרמב"ן הרשב"א בחידושיהם), ודלא כדעת הרמב"ם, הר"ח הסמ"ג והרשב"א, וכ"פ בשו"ע. עוד בשי' הראשונים – ע' במאור ישראל חגיגה יח:). (לענין טבילת כלי נכרים – אפשר שא"צ כוונה. ע' תה"ד רנז; ב"י יו"ד סוסי"ק).

ב. גל שנתלש מן הים ובו ארבעים סאה – מטהר את האדם או את הכלים, ודוקא בראשו ולא בכיפתו, שאין מטבילין באויר. ולא גזרו ראשין אטו כיפין.

אבל זרם גשמים המקלח מן הנהר – אינו מטהר, אם משום שאין הקטפרס מהוה חיבור לטהרה, (רש"י), ואפילו אם יש ארבעים סאה במקום אחד אינו מטהר, שאין מטהר בווחלין אלא מעין בלבד ולא מי גשמים. (תוס'. ונראה שזו גם כוונת רש"י, שכיון שהם זוחלין, אין כאן צירוף לארבעים סאה במקום אחד – עפ"י הנצי"ב).